

1 Čo znamenajú pojmy „výživné“ a „vyživovacia povinnosť“ v praxi? Ktoré osoby majú povinnosť platiť výživné inej osobe?

Pod pojmom výživné sa rozumie súhrn toho, čo poskytuje jedna osoba druhej preto, aby uspokojovala všetky jej odôvodnené potreby. Kľúčovým predpokladom na vznik a trvanie vyživovacej povinnosti podľa občianskeho zákonníka je existencia rodinnoprávneho alebo podobného pomeru, či už manželského, exmanželského, alebo príbuzenského v priamom rade, či pomeru registrovaných partnerov, alebo bývalých registrovaných partnerov rovnakého pohlavia.

Občiansky zákonník upravuje okruhy osôb, ktoré sú povinné a oprávnené v súvislosti s výživným:

výživné medzi manželmi: Vzniká uzatvorením manželstva a končí sa jeho zánikom. Manželia majú vzájomnú vyživovaciu povinnosť v rozsahu, ktorý obom zabezpečuje rovnakú hmotnú a kultúrnu úroveň, plynú z rovnosti postavenia muža a ženy v manželstve. Vyživovacia povinnosť medzi manželmi predchádza vyživovacej povinnosti dieťaťa aj rodičov.

výživné medzi rozvedenými manželmi: Vzniká, ak sa jeden z rozvedených manželov nie je schopný sám ďalej živiť a táto neschopnosť má pôvod v súvislosti s manželstvom a ak je to možné od bývalého manžela spravodlivo požadovať, predovšetkým s ohľadom na vek alebo zdravotný stav rozvedeného manžela v čase rozvodu alebo skončenia starostlivosti o spoločné dieťa rozvedených manželov. Zaniká sobášom oprávneného alebo uplynutím obdobia, na ktoré bolo výživné medzi rozvedenými manželmi stanovené (max. 3 roky).

výživné medzi rodičmi a deťmi: Vzniká narodením dieťaťa a končí sa, keď je dieťa schopné samo sa živiť alebo vyživovacia povinnosť prejde na iného (napr. sobášom alebo zapretím otcovstva). Na účely stanovenia rozsahu výživného platí, že životná úroveň dieťaťa má byť v zásade zhodná so životnou úrovňou rodičov. Aj dieťa je povinné zaisťiť rodičom slušnú výživu podľa svojich možností, životná úroveň rodičov potom nemusí byť zhodná so životnou úrovňou dieťaťa.

výživné medzi potomkami a predkami: Vzniká medzi predkami a potomkami. Vyživovacia povinnosť rodičov voči dieťaťu predchádza vyživovacej povinnosti starých rodičov a ďalších predkov voči dieťaťu. Vzdialenejší príbuzní majú vyživovaciu povinnosť, len ak ju nemôžu plniť bližší príbuzní.

výživné a zabezpečenie úhrady niektorých nákladov nevydatej matke: Vzniká, pokiaľ matka dieťaťa nie je vydatá za otca dieťaťa. Otec jej v takom prípade poskytne výživné počas obdobia dvoch rokov od narodenia dieťaťa a prispieje jej v primeranom rozsahu na úhradu nákladov spojených s tehotenstvom a pôrodom.

Vyživovacia povinnosť je ďalej upravená zákonom o registrovanom partnerstve. Ten upravuje:

vzájomnú vyživovaciu povinnosť medzi partnermi. Rozsah vyživovacej povinnosti sa stanoví tak, aby hmotná a kultúrna úroveň oboch partnerov bola v zásade rovnaká;

vyživovaciu povinnosť po zrušení partnerského spoluzitia - bývalý partner, ktorý nie je schopný sa sám živiť, môže žiadať od bývalého partnera, aby mu prispieval na primeranú výživu podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Pokiaľ bola jednému z bývalých partnerov, ktorý sa na trvalom rozvrate spoločného vzťahu nepodieľal, zrušením partnerského vzťahu spôsobená závažná ujma, môže mu byť na dobu troch rokov od zrušenia partnerského spoluzitia priznané výživné v rovnakom rozsahu, v akom by vznikla vyživovacia povinnosť v prípade, že by partnerské spoluzitie nebolo zrušené.

Vyživovacia povinnosť jednej osoby voči druhej osobe je stanovená zákonom a je neprevoditeľná, nezastupiteľná a nie je možné sa jej vopred vzdať. Jedným z predpokladov na priznanie výživného oprávnenému, ktorý sa uplatní vo všetkých prípadoch plnenia vyživovacieho záväzku, je súlad s dobrými mravmi.

2 Do akého veku môže dieťa poberať výživné? Existujú odlišné predpisy týkajúce sa výživného, ktoré sa vzťahujú na maloleté a dospelé osoby?

Výživné možno priznať, pokiaľ oprávnený nie je reálne schopný živiť sa sám. Schopnosť samostatne sa živiť býva tradične interpretovaná extenzívne ako schopnosť samostatne uspokojovať všetky potreby (hmotné, kultúrne a pod.). Pokiaľ sa dieťa nemôže živiť samo a je odkázané na výživu povinného, vyživovacia povinnosť nezaniká ani po dosiahnutí plnoletosti (napr. ak dieťa pokračuje v štúdiu), vo výnimočných prípadoch môže vyživovacia povinnosť trvať po celú dobu života dieťaťa a rodičov (napr. ak z dôvodu plnej invalidity dieťa nikdy nenadobudne schopnosť živiť sa samostatne). Naopak, vyživovacia povinnosť môže zaniknúť aj pred dosiahnutím plnoletosti, pokiaľ dieťa nadobudne schopnosť samostatne sa živiť skôr. Nie je teda stanovený žiadny konkrétny vekový limit.

Dosiahnutie plnoletosti má význam z hľadiska procesného (napr. o výživnom pre maloleté dieťa môže súd rozhodnúť aj bez návrhu, výživné pre plnoleté deti, naopak, súd upraví len na základe návrhu).

3 Mám podať návrh na určenie výživného na príslušný orgán alebo na súd? Aké sú hlavné prvky tohto postupu?

O výživnom rozhoduje výhradne súd, a to na základe návrhu, pričom o výživnom pre maloleté dieťa môžu súd rozhodnúť aj bez návrhu.

Návrh musí okrem všeobecných náležitostí obsahovať meno, priezvisko a bydlisko účastníkov, opis rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov, na ktoré sa navrhovateľ odvoláva, a musí z neho byť predovšetkým zrejmé, čo navrhovateľ žiada.

Návrh sa musí podať na miestne príslušnom súde. Pozri otázku č. 5.

4 Je možné podať návrh v mene príbuzného (ak áno, ktorý stupeň príbuznosti) alebo dieťaťa?

Rodič, ktorý sa o dieťa stará, má právo v mene dieťaťa žiadať o výživné voči druhému rodičovi. Rovnako tak môže v mene dieťaťa vystupovať jeho poručník, prípadne opatrovník. Pokiaľ sa dieťa stane spôsobilým právne konať, musí žiadosť o výživné voči povinnej osobe podať vo svojom mene.

Podat' žiadosť v mene príbuzného nie je možné s výnimkou prípadov, keď osoba nie je spôsobilá právne konať a súd osobe ustanoví opatrovníka spomedzi príbuzných.

5 Ak chcem podať návrh na začatie súdneho konania, ako zistím, ktorý súd je príslušným súdom?

Medzinárodná príslušnosť (právomoc) ku konaniu vo veciach vyživovacej povinnosti sa posúdi podľa nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti („nariadenie o vyživovacej povinnosti“):

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?qid=1409302593149&uri=CELEX:02009R0004-20130701>. Týmto nariadením nie je dotknuté uplatňovanie medzinárodných zmlúv, ktorých zmluvnou stranou je Česká republika a ktoré sa týkajú oblastí upravených nariadením o vyživovacej povinnosti. Tieto zmluvy sa však uplatnia len vo vzťahu k nečlenským štátom Európskej únie (ide najmä o dvojstranné zmluvy o právnej pomoci uzatvorené s nečlenskými štátmi

Európskej únie alebo o Dohovor o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, Lugano 30. 10. 2007, vo vzťahu k Nórsku, Švajčiarsku alebo Islandu); vo vzájomných vzťahoch členských štátov Európskej únie má pred medzinárodnými zmluvami prednosť nariadenie o vyživovacej povinnosti.

V Českej republike v konaní vo veciach vyživovacej povinnosti rozhodujú v prvom stupni okresné sudy.

Miestna príslušnosť je upravená predovšetkým v nariadení o vyživovacej povinnosti, ktoré sa uplatní prednostne pred českou právnou úpravou. Podľa čl. 3 nariadenia o vyživovacej povinnosti sa navrhovateľ (žalobca) môže podľa svojho výberu obrátiť na súd

- a) v mieste obvyklého pobytu odporcu (žalovaného) alebo
- b) v mieste obvyklého pobytu oprávneného.

Prípadne môže na základe uplatnenia čl. 3 písm. c) a d) nariadenia o vyživovacej povinnosti v Českej republike začať konanie pred súdom, ktorý je príslušný viesť konanie o určenie otcovstva, či pred súdom príslušným viesť konanie o rodičovskej zodpovednosti, pokiaľ sa táto právomoc nezakladá výlučne na štátnej príslušnosti niektorého z účastníkov.

Podľa čl. 5 nariadenia o vyživovacej povinnosti je príslušnosť súdu vzniká aj tak, že sa žalovaný zúčastní na konaní a najneskôr pri svojom prvom úkone nebude namietat nepríslušnosť súdu.

Pravidlá českej právnej úpravy na určenie miestnej príslušnosti, ktoré sa však uplatnia len v prípade, že sa neuplatnia pravidlá o miestnej príslušnosti podľa nariadenia o vyživovacej povinnosti (t. j. napr. v prípade, že medzinárodná príslušnosť súdov Českej republiky je založená čl. 6 a 7 nariadenia o vyživovacej povinnosti – subsidiárna právomoc, forum necessitatis – alebo na medzinárodnej zmluve s nečlenským štátom EÚ), sú tieto: Na konanie vo veciach výživného na maloleté dieťa je príslušný všeobecný súd maloletého dieťaťa, t. j. súd, v obvode ktorého má maloleté dieťa na základe dohody rodičov alebo rozhodnutia súdu, prípadne iných rozhodujúcich skutočností, svoje bydlisko. V ostatných prípadoch je príslušným súdom všeobecný súd žalovaného.

Všeobecným súdom fyzickej osoby je okresný súd, v obvode ktorého má svoje bydlisko, a ak ho nemá, potom je to súd, v obvode ktorého sa zdržiava. Bydliskom sa rozumie miesto, kde osoba býva s úmyslom trvalo sa tam zdržovať (nie je vylúčené, aby takých miest bolo niekoľko, potom sú všeobecným súdom všetky tieto sudy). Ak žalovaný, ktorý je štátnym občanom Českej republiky, nemá všeobecný súd vôbec alebo ho nemá v Českej republike, je príslušným súdom, v obvode ktorého mal v Českej republike posledné známe bydlisko. Proti tomu, kto nemá iný príslušný súd v Českej republike, je možné uplatniť majetkové práva pred súdom, v obvode ktorého má majetok.

6 Musím ako navrhovateľ podať návrh na súd prostredníctvom tretej osoby (napr. právneho zástupcu, ústredného alebo miestneho orgánu atď.)? Ak nie, aký postup sa uplatňuje?

Zákon nevyžaduje, aby bol navrhovateľ zastúpený. Navrhovateľ sa však môže rozhodnúť nechať sa pred súdom zastupovať na základe plnomocenstva zástupcom, ktorého si zvolí, napr. advokátom.

Fyzická osoba, ktorá nemôže pred súdom konať samostatne, musí byť zastúpená zákonným zástupcom alebo opatrovníkom. Zákonným zástupcom sú v prípade maloletého dieťaťa jeho rodičia.

7 Som povinný zaplatiť poplatky za začatie súdneho konania? Ak áno, aká je ich pravdepodobná výška? Ak nemám dostatočné finančné prostriedky, môžem získať právnu pomoc na pokrytie trov konania?

Konania vo veciach vzájomnej vyživovacej povinnosti rodičov a detí sú úplne oslobodené od súdnych poplatkov. V ostatných konaniach o určenie výživného vrátane jeho zvýšenia je od súdnych poplatkov oslobodený navrhovateľ. Uvedené oslobodenia sa vzťahujú aj na konania o výkone rozhodnutia či exekučné konania.

Ak sa navrhovateľ nechá zastupovať advokátom, musí mu – pokiaľ sa nedohodnú inak – uhradiť odmenu v súlade so sadzobníkom advokátskych poplatkov (na stiahnutie v anglickom jazyku na webovej lokalite Českej advokátskej komory: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=2239>). Ak to odôvodňujú sociálne a majetkové pomery navrhovateľa a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, súd mu môže bezplatne alebo za zníženú odmenu ustanoviť zástupcu, pokiaľ je to nevyhnutne potrebné na ochranu jeho záujmov; za určitých podmienok bude za takéhoto zástupcu ustanovený advokát.

8 Aký druh výživného súd pravdepodobne prizná? Ako sa vypočítava výška výživného? Ak sa zmenia životné náklady alebo rodinné pomery, môže byť rozhodnutie súdu o výživnom zmenené? Ak áno, ako (napr. systémom automatickej indexácie)?

Výživné sa plní predovšetkým v peniazoch – v pravidelne sa opakujúcich mesačných platiach, splatných vždy na mesiac dopredu (pokiaľ súd nerozhodne inak alebo sa oprávnený s povinným nedohodne inak), avšak môže sa realizovať aj inou formou, napríklad poskytovaním bývania, v naturáliách a pod.

Rozsah vyživovacej povinnosti k dieťaťu je okrem podmienok na strane povinného rodiča určený aj majetkovými pomermi a odôvodnenými potrebami dieťaťa, ktoré závisia najmä od jeho veku a zdravotného stavu. Ďalej sa prihliada na to, akým spôsobom sa dieťa pripravuje na svoje budúce povolanie, na mimoškolské aktivity, koníčky a pod. Platí však, že životná úroveň dieťaťa má byť zhodná so životnou úrovňou rodičov. Ak to majetkové pomery povinnej osoby pripúšťajú, môže sa za odôvodnené potreby dieťaťa považovať aj tvorba úspor. Pri určení vyživovacej povinnosti rodičov sa prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará.

Výživné medzi manželmi sa prizná v rozsahu, ktorý obom zabezpečuje rovnakú hmotnú a kultúrnu úroveň, vyplýva z rovnosti postavenia muža a ženy v manželstve.

Výživné medzi rozvedenými manželmi sa prizná pod podmienkou, že rozvedený manžel nie je schopný sa sám živiť a táto neschopnosť má svoj pôvod v manželstve alebo v súvislosti s ním a ak je to možné od bývalého manžela spravodlivo požadovať, predovšetkým s ohľadom na vek alebo zdravotný stav rozvedeného manžela v čase rozvodu alebo skončenia starostlivosti o spoločné dieťa rozvedených manželov. Pri rozhodovaní o jeho výške sa berie do úvahy, ako dlho rozvedené manželstvo trvalo a ďalšie zákonom stanovené predpoklady.

Výživné sa tehotnej matke prizná v rozsahu náhrady nákladov spojených s tehotenstvom a pôrodom v primeranom rozsahu.

Výživné registrovaného partnera určí súd na základe návrhu, pričom prihliadne na starostlivosť o spoločnú domácnosť. Rozsah vyživovacej povinnosti sa stanoví tak, aby hmotná a kultúrna úroveň oboch partnerov bola v zásade rovnaká.

Vyživovacia povinnosť po zrušení partnerského spoluzitia osôb rovnakého pohlavia môže byť určená na návrh bývalého partnera, ktorý nie je schopný sa sám živiť. Ten môže žiadať od bývalého partnera, aby mu prispieval na primeranú výživu podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Ak sa nedohodnú, rozhodne o výživnom súd na návrh niektorého z nich. Bývalému partnerovi, ktorý sa na trvalom rozvrate spoločného vzťahu nepodieľal a ktorému bola zrušením partnerského vzťahu spôsobená závažná ujma, môže súd priznať proti druhému bývalému partnerovi až na dobu troch rokov od zrušenia partnerského spoluzitia výživné v rovnakom rozsahu, v akom by vznikla vyživovacia povinnosť v prípade, že by partnerské spoluzitie nebolo zrušené.

České právo nepozná tzv. objektívizáciu výživného pomocou tabuliek, percent a pod. ani inštitút minimálneho či maximálneho výživného. Súd pri svojom rozhodovaní zohľadňuje jedinečnosť každého konkrétneho prípadu, napr. možnosť viacerých vyživovacích povinností, zvýšené náklady zdravotne postihnutého dieťaťa a pod. Existujú len odporúčajúce tabuľky ministerstva spravodlivosti:

<http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=6223&d=315516>.

Rozhodnutia súdu o výživnom sa vydávajú s výhradou zmeny pomerov. Je ich teda možné zmeniť, pokiaľ sa podstatne menia pomery oprávneného alebo povinného.

9 Ako a komu sa vypláca výživné?

Výživné sa platí v pravidelných mesačne sa opakujúcich dávkach, ktoré sú splatné vždy na mesiac dopredu, pokiaľ súd nerozhodne inak alebo sa osoba výživou povinná nedohodla s oprávnenou osobou inak. V prípadoch hodných osobitného zreteľa (napr. povinný rodič má len sezónne príjmy, značne riskantné podnikanie a pod.) môže súd rozhodnúť o povinnosti zložiť peňažnú sumu (zálohu) na výživné splatné v budúcnosti. Súd potom vykoná ďalšie opatrenia, aby z tejto zálohy boli dieťaťu vyplácané jednotlivé splátky zodpovedajúce mesačnému výživnému. Výživné je potrebné platiť buď priamo oprávnenej osobe, alebo tomu, kto sa o takúto osobu stará.

10 Ak príslušná osoba (osoba povinná na plnenie výživného) neplatí výživné dobrovoľne, ako ju možno k tomu donútiť?

Podľa českej právnej úpravy je možné podať návrh príslušnému súdu na súdny výkon rozhodnutia alebo sa obrátiť na súdneho exekútora s návrhom na začatie exekučného konania. Všeobecne k súdnemu výkonu rozhodnutia alebo k exekúcii (vrátane informácií o náležitostiach návrhu) pozri informačný list „Postupy pri vymáhaní súdneho rozhodnutia“. Nižšie sú uvedené len niektoré osobitosti týkajúce sa vymáhania výživného.

Súdny výkon rozhodnutia

Nariadiť a uskutočniť výkon rozhodnutia o výživnom pre maloleté dieťa je príslušný všeobecný súd maloletého (pre vymedzenie všeobecného súdu maloletého pozri odpoveď na otázku č. 5). Pri ostatných druhoch vyživovacej povinnosti vrátane výživného na plnoleté deti je to všeobecný súd povinného (pre vymedzenie všeobecného súdu povinného pozri odpoveď na otázku č. 5).

Ak ide o vymáhanie výživného pre maloleté dieťa, poskytnie súd na žiadosť účastníka pomoc pri zisťovaní bydliska povinného. Navyše môže súd oprávnenému pred nariadením výkonu rozhodnutia poskytnúť aj ďalšiu súčinnosť – napr. vyžiadanim od povinného, či a od koho poberá mzdu alebo iný pravidelný príjem, prípadne v ktorej banke alebo platobnej inštitúcii má svoje účty a aké sú čísla týchto účtov, alebo vyzvaním povinného na zaslanie vyhlásenia o majetku. Túto súčinnosť môže súd poskytnúť aj v prípade iných druhov vyživovacej povinnosti, ako je výživné pre maloleté dieťa.

Exekučné konanie

S návrhom na začatie exekučného konania je možné sa obrátiť na ktoréhokoľvek českého exekútora. Zoznam exekútorov je dostupný na webovej lokalite Exekútorskej komory Českej republiky: <http://www.ekcr.cz/seznam-exekutoru>. Pri vymáhaní výživného na maloleté dieťa nemá exekútor právo žiadať od oprávneného primeranú zálohu na náklady exekúcie. Jedným z možných spôsobov exekúcie, ak sa vymáha výživné na maloleté dieťa, je pozastavenie vodičského oprávnenia povinného.

Ak nedochádza k plneniu vyživovacej povinnosti, je možné okrem vyššie uvedených spôsobov vymáhania výživného tiež podať trestné oznámenie pre podozrenie zo spáchania trestného činu zanedbania povinnej výživy. V prípade trestného činu zanedbania povinnej výživy trestný zákonník stanovuje, že trestného činu sa dopustí ten, kto si neplní, či už z nebanlivosti, alebo úmyselne, svoju zákonnú povinnosť vyživovať alebo zaopatrovávať iného po dobu dlhšiu ako štyri mesiace. V takom prípade je možné podať trestné oznámenie na ktoromkoľvek policajnom oddelení.

11 Opíšte prosím stručne prípadné obmedzenia výkonu, najmä normy na ochranu dlžníka a premlčacie alebo prekluzívne lehoty vo vašom systéme.

Všeobecne k súdnemu výkonu rozhodnutí alebo k exekúcii (vrátane informácií o tom, aký majetok môže byť predmetom súdneho výkonu alebo exekúcie, a o opravných prostriedkoch) pozri informačný list „Postupy pri vymáhaní súdneho rozhodnutia“.

Občiansky zákonník stanovuje, že ak nebolo právo vykonané v premlčacej lehote, premlčí sa a dlžník nie je povinný platiť. Ak však došlo k plneniu zo strany dlžníka po uplynutí premlčacej lehoty, nemôže požadovať vrátenie toho, čo plnil. Právo na výživné sa nepremlčuje, práva na jednotlivé opakujúce sa plnenia však premlčaniu podliehajú. Dĺžka premlčacej lehoty je vo všeobecnosti stanovená na tri roky. Ak však bolo právo priznané rozhodnutím orgánu verejnej moci (t. j. napr. súdom), premlčí sa za desať rokov odo dňa, keď malo byť podľa rozhodnutia plnené. Právo na výživné nepodlieha preklúzii.

Výživné je možné priznať len odo dňa začatia súdneho konania. Výživné pre deti je však možné priznať aj za obdobie najviac troch rokov spätne od tohto dňa. Výživné pre nevydatú matku a úhradu nákladov spojených s tehotenstvom a pôrodom je možné priznať aj spätne, najviac však za dva roky odo dňa pôrodu.

12 Existuje nejaká organizácia alebo správny orgán, ktorá mi môže pomôcť pri vymáhaní výživného?

Pomoc pri uplatňovaní nároku maloletého dieťaťa na výživné a pri vymáhaní výživného vrátane pomoci pri podávaní návrhu na súd sú povinné poskytnúť orgány sociálnoprávnej ochrany detí obecného úradu obce s rozšírenou pôsobnosťou.

13 Môžu subjekty (vládne alebo súkromné) úplne alebo čiastočne plniť vyživovaciu povinnosť namiesto osoby povinnej na plnenie výživného?

Zákon takúto možnosť nepozná.

14 Ak som v Slovenskej republike a osoba povinná na plnenie výživného má bydlisko v inej krajine:

14.1 Môže mi orgán štátnej správy alebo súkromná organizácia v Slovenskej republike poskytnúť pomoc?

Oprávnený sa môže obrátiť so žiadosťou o pomoc pri vymáhaní výživného na Úrad pre medzinárodnoprávnu ochranu detí (Úrad pro mezinárodněprávní ochranu dětí) v Brne (<http://www.umpod.cz/>).

14.2 Ak áno, ako je možné kontaktovať príslušný orgán štátnej správy alebo súkromnú organizáciu?

Žiadateľ sa môže obrátiť na:

Úrad pro mezinárodněprávní ochranu dětí (Úrad pre medzinárodnoprávnu ochranu detí)

Šilingrovo náměstí 3/4

602 00 Brno

Česká republika

Tel.: +420 542 215 522

Fax: +420 542 212 836

E-mail: podatelna@umpod.cz

Pri prvom kontakte s Úradom by žiadateľ mal uviesť svoje celé meno a kontaktnú adresu (telefón alebo e-mail) a ďalej meno a dátum narodenia dieťaťa, ktorého sa otázka alebo žiadosť týka.

Ak žiadateľ žiada Úrad o pomoc pri vymáhaní výživného zo zahraničia, je potrebné, aby sa najprv písomne obrátil na Úrad s neformálnou žiadosťou o pomoc pri vymáhaní výživného a prípadne priložil vyplnený dotazník, ktorý je na stiahnutie v českom jazyku na webovej lokalite Úradu:

<http://www.umpod.cz/vyzivne/postup-pri-vymahani-vyzivneho/>. V žiadosti by mali byť uvedené základné údaje o dieťati a povinnej osobe a základné skutočnosti, prečo žiadateľ žiada o vymáhanie výživného. K žiadosti by mali byť pripojené obyčajné kópie písomností, najmä súdnych rozhodnutí, ktoré stanovujú vyživovaciu povinnosť. Úrad potom posúdi možnosť vymáhať výživné v konkrétnom prípade a prípadne zašle podrobné pokyny, ako ďalej vo veci postupovať.

Na vyžiadanie Úradu je potom potrebné predložiť ďalšie dokumenty. Spravidla treba predložiť rozsudok stanovujúci vyživovaciu povinnosť spolu s úradne overeným prekladom do jazyka štátu, odkiaľ sa bude výživné vymáhať, a to vrátane doložky právoplatnosti a vykonateľnosti. Pri vymáhaní výživného zo štátov Európskej únie súd vyhotoví výťah z rozhodnutia podľa článku 56 nariadenia o vyživovacej povinnosti. Ďalej sa zvykne vyžadovať splnomocnenie pre

ústredný orgán v zahraničí, potvrdenie o štúdiu oprávneného, ak má viac ako 15 rokov, prípadne potvrdenie o žití. Pri zabezpečovaní prekladu dokumentov by mal byť žiadateľovi poskytnutá bezplatná pomoc súd v mieste jeho bydliska (spravidla súd, ktorý o veci rozhodol v prvom stupni). Súd vyhotovené doklady odovzdá buď žiadateľovi, alebo ich pošle priamo Úradu. Úrad získané podklady preskúma a ak spĺňajú všetky náležitosti, podá návrh na zahraničný súd alebo postúpi vec na ďalšie konanie príslušnému cudziemu orgánu alebo organizácii. O tomto úkone, priebehu a výsledkoch konania Úrad žiadateľa o výživné pravidelne informuje.

V prípade vymoženého výživného, či už právnou cestou alebo na základe dobrovoľnej platby povinného na účet zahraničného partnera, sa tieto platby zasielajú hromadným poukazom na účet Úradu obvykle 1-krát mesačne (z administratívnych, účtovných a kvantitatívnych dôvodov). Ekonomické oddelenie Úradu zasiela platby oprávneným osobám do 1 mesiaca, a to podľa pokynov oprávnených. V prípade, že oprávnený dostane priamu platbu od povinného zo zahraničia, je povinný bez zbytočného odkladu túto platbu oznámiť Úradu. Je takisto povinný Úrad informovať o všetkých zmenách, ktoré by mohli mať vplyv na konanie (zmena adresy, zmena výchovných pomerov dieťaťa, ukončenie štúdia dieťaťa a pod.).

15 Ak som v inej krajine a osoba povinná na plnenie výživného je v Slovenskej republike:

15.1 Môžem podať návrh priamo orgánu štátnej správy alebo súkromnej organizácii v tomto členskom štáte?

Žiadateľ o výživné žijúci v cudzine by sa mal obrátiť na príslušný orgán svojho štátu, ktorý bude kontaktovať Úrad pre medzinárodnoprávnú ochranu detí (Úrad pro mezinárodněprávní ochranu dětí) (kontakty na Úrad sú uvedené v predchádzajúcom texte).

15.2 Ak áno, ako je možné kontaktovať uvedený orgán štátnej správy alebo súkromnú organizáciu a aký typ pomoci mi môžu poskytnúť?

Úrad pre medzinárodnoprávnú ochranu detí (Úrad pro mezinárodněprávní ochranu dětí) po prijatí žiadosti z iného štátu podnikne tieto kroky:

Posúdi, či žiadosť spĺňa všetky náležitosti podľa európskych právnych predpisov alebo medzinárodných zmlúv, prípadne požiada o doplnenie dokladov. Zašle písomnú výzvu povinnej osobe v Českej republike, aby dobrovoľne uhradila dlh v stanovenej lehote a platila bežné výživné.

Ak povinný nereaguje, Úrad zistí ekonomickú situáciu povinného a následne podá návrh na uznanie a výkon rozhodnutia príslušnému súdu v Českej republike. Úrad v súdnom konaní zastupuje navrhovateľa (oprávneného žijúceho v cudzine), podniká v jeho mene všetky kroky potrebné na dosiahnutie úhrady výživného a zabezpečenie prevodov vymožených súm do cudziny. Úrad a odosielajúci orgán v cudzine sa vzájomne informujú o podniknutých opatreniach, ako aj o priebehu a výsledku výkonu rozhodnutia o výživnom.

16 Je tento členský štát viazaný Haagskym protokolom z roku 2007?

Áno.

17 Ak tento členský štát nie je viazaný Haagskym protokolom z roku 2007, ktoré právo sa použije na pohľadávky na výživné podľa jeho predpisov medzinárodného práva súkromného? Ktoré sú zodpovedajúce predpisy medzinárodného práva súkromného?

18 Aké sú pravidlá prístupu k spravodlivosti pri cezhraničných prípadoch v rámci EÚ podľa štruktúry kapitoly V nariadenia o vyživovacej povinnosti?

Konania vo veciach vzájomnej vyživovacej povinnosti rodičov a detí sú úplne oslobodené od súdnych poplatkov. V ostatných konaniach o určenie výživného vrátane jeho zvýšenia je od súdnych poplatkov oslobodený navrhovateľ. Uvedené oslobodenia sa vzťahujú aj na konania o výkone rozhodnutia či exekučné konania. Navrhovateľ nemusí byť v konaní vo veciach vyživovacej povinnosti zastúpený advokátom. Služby Úradu pre medzinárodnoprávnú ochranu detí (Úrad pro mezinárodněprávní ochranu dětí) sa poskytujú bezplatne. Úrad v súdnom konaní zastupuje navrhovateľa (oprávneného žijúceho v cudzine), podniká v jeho mene všetky kroky potrebné na dosiahnutie úhrady výživného a zabezpečenie prevodu vymožených súm do cudziny.

Ak to odôvodňujú sociálne a majetkové pomery navrhovateľa a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, súd môže účastníka sčasti alebo vo výnimočnom prípade úplne oslobodiť od súdnych poplatkov. Ak bol účastníkovi oslobodenému od súdnych poplatkov ustanovený zástupca, vzťahuje sa oslobodenie v rozsahu, v akom bolo priznané, aj na hotové výdavky zástupcu a na odmenu za zastupovanie. Účastníkovi, ktorý bol oslobodený od súdnych poplatkov, nie je možné uložiť povinnosť zložiť zálohu na náklady na dokazovanie, ani povinnosť nahradiť štátu náklady, ktoré platil (t. j. svedočné, znalečné a pod.). Náklady, ktoré vznikli v súvislosti s tým, že účastník koná pred súdom vo svojom materskom jazyku alebo sa dorozumieva pomocou niektorého z komunikačných systémov pre nepočujúce a hluchoslepé osoby, znáša štát a ich náhradu nemôže požadovať.

19 Aké sú opatrenia, ktoré prijíma tento členský štát, aby zabezpečil fungovanie aktivít opísaných v článku 51 nariadenia o vyživovacej povinnosti?

Podľa zákona č. 359/1999 Zb. o sociálnoprávnej ochrane detí v znení neskorších predpisov plní Úrad pre medzinárodnoprávnú ochranu detí (Úrad pro mezinárodněprávní ochranu dětí), ktorý je v ČR ústredným orgánom) pri zabezpečovaní sociálnoprávnej ochrany vo vzťahu k cudzine okrem iného tieto úlohy:

§ plní úlohy ústredného orgánu podľa nariadenia o vyživovacej povinnosti;

§ vykonáva funkciu opatrovníka dieťaťa;

§ vyžaduje od príslušných správnych orgánov a ďalších právnických a fyzických osôb na žiadosť rodičov žijúcich v Českej republike alebo orgánov sociálnoprávnej ochrany správy o pomeroch detí, ktoré sú občanmi Českej republiky a nemajú na jej území trvalý pobyt;

§ sprostredkuje zaslanie osobných dokladov a iných listín do cudziny a uchováva doklady a iné listiny z cudziny;

§ spolupracuje so štátnymi orgánmi alebo inými organizáciami cudzieho štátu, ktoré sú podobné Úradu, ak sú riadne poverené vykonávať činnosti sociálnoprávnej ochrany, a ak je to účelné, tiež s ďalšími orgánmi, zariadeniami a právnickými osobami;

§ pomáha pátrať po rodičoch dieťaťa, ak rodičia alebo jeden z nich žijú v cudzine, rodinných príslušníkoch a osobách povinných poskytovať výživné, zisťovať majetkové a zárobkové pomery na účely stanovenia výživného, sprostredkováva podávanie návrhov smerujúcich k zabezpečeniu plnenia vyživovacej povinnosti, a to najmä návrhov na úpravu vyživovacej povinnosti, výchovy a určenie otcovstva;

§ zabezpečuje preklady listín potrebných na výkon pôsobnosti v oblasti sociálnoprávnej ochrany podľa medzinárodných zmlúv a priamo uplatniteľných predpisov Európskej únie.

V súvislosti s výkonom funkcie Úradu sú príslušné správne orgány a ďalšie fyzické a právnické osoby povinné poskytnúť Úradu v potrebnom rozsahu požadovanú súčinnosť, pričom platia primerane ustanovenia vykonávacieho predpisu o povinnej súčinnosti tretích osôb. Povinnú súčinnosť tak v predpísanom rozsahu poskytujú napríklad súdy, Polícia ČR, banky, orgány sociálneho zabezpečenia, úrady práce, prevádzkovateľ poštových služieb, poskytovateľ elektronických služieb, poisťovne, ministerstvo vnútra pri poskytovaní údajov z evidencie obyvateľstva a cudzincov a pod.

Posledná aktualizácia: 27/08/2019

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.